

Особливості оформлення ПН Розрахунки та РРО/ПРРО

Лектор: **Зінаїда Омельницька** — головна редакторка журналу «Баланс» та «Uteka Комерція».

Особливості оформлення ПН:

- коли оформлюється ПН за щоденними підсумками операцій
- підстави для оформлення зведених ПН на ритмічні постачання;
- ПН на експортні операції

Розрахунки та РРО/ПРРО

- ліміт каси: як встановити та що буде за зберігання понадлімітної виручки;
- відправлення товарів з післяплатою через Нову пошту :чи потрібно оформлювати фіскальні чеки

ПН за щоденними підсумками

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Коли можна скласти?

Згідно до п. 201.4 ПКУ ПН за щоденними підсумками може бути складена у разі:

1. Постачання товарів/послуг кінцевим споживачам — неплатникам ПДВ за умови що розрахунки проводяться через касу/РРО або ПРРО, або через банк, небанківського надавача платіжних послуг чи платіжний пристрій (безпосередньо на рахунок постачальника).
2. Виписки **транспортних квитків, готельних рахунків або рахунків за послуги** зв'язку та інші послуги, вартість яких визначається **за показниками приладів обліку**.
3. Надання платнику податку касових чеків

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Чи може бути складена підсумкова ПН у разі оплати за договором інтернет еквайрингу?

Така форма оплати не є перешкодою для складання ПН за щоденними підсумками операцій. Адже цей спосіб оплати передбачає оплату карткою, що відповідає переліченим умовам.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Чи може бути складена підсумкова ПН у разі отримання передоплати?

За позицією ДПС у разі коли відбувається отримання передоплати з наступним відвантаженням за позицією ДПС постачальник не може оформлювати ПН за щоденними підсумками якщо отримання передоплати та відвантаження відбувається у різні дні (Листі від 02.05.2025 №461/2/99-00-24-01-01-02). Хоча норми ПКУ такої умови не містять

Чи може бути складена підсумкова ПН у разі коли покупцем є СГ?

За умовами п. 201.4 ПКУ товар або послуга мають постачатися **саме кінцевим споживачам** — особам, які **не є платниками ПДВ**. Якщо товар призначений **для перепродажу**, підстав для підсумкової ПН немає.

Разом із тим ПКУ не зобов'язує продавця перевіряти як саме покупець збирається використовувати придбаний товар. Тому якщо суб'єкт господарювання все ж придбає товар для подальшої реалізації, але продавець про це не знає, це не позбавляє його права оформити підсумкову ПН.

Що врахувати при складанні підсумкових ПН.

1. Складання підсумкової ПН — право, а не обов'язок платника ПДВ. Тому він може скласти окрему ПН на кожне постачання. Підсумкова ПН складається лише тоді, коли окрема ПН не була виписана.
2. Якщо протягом дня здійснювалися і оподатковувані, і звільнені від ПДВ операції, за якими може складатися підсумкова ПН, — на них слід складати **окремі** підсумкові ПН (п. 17 Порядку № 1307, ЗІР, категорія 101.16).
3. У разі коли операції постачання оподатковуються за різними ставками (20 %, 14 %, 7 %, 0 %), виписується одна підсумкова ПН, у якій кожна ставка відображається в окремому рядку табличної частини розділу Б (п. 17 Порядку № 1307, ЗІР, категорія 101.16).
4. Кількість підсумкових ПН за один день законодавством не обмежена. Платник самостійно вирішує, чи складати одну ПН на всі РРО / ПРРО / платіжні пристрої, чи окремі ПН за кожним із них

Що врахувати при складанні підсумкових ПН.

5. ПН оформлюється з **типом причини «11»** — «Складена за щоденними підсумками операцій».

Дані щодо покупця заповнюються так (пп. 14 та 4 Порядку № 1307):

- у рядку «Отримувач (покупець)» вказується **«Неплатник»**;
- у рядку «Індивідуальний податковий номер отримувача (покупця)» — умовний ІПН **«1000000000000»**;
- рядок «Податковий номер платника податку або серія (за наявності) та номер паспорта» **не заповнюється**;
- рядок «код» (ознака джерела податкового номера покупця) — **залишається порожнім**

Зведені ПН на ритмічні постачання

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Коли оформлюються?

Згідно до п. 201.4 ПКУ платники ПДВ в разі здійснення постачання товарів/послуг, постачання яких має **безперервний або ритмічний** характер:

- **покупцям - платникам ПДВ** - можуть скласти **не пізніше останнього дня місяця**, в якому здійснено такі постачання, зведені податкові накладні на кожного платника податку, з яким постачання мають такий характер, з урахуванням усього обсягу постачання товарів/послуг відповідному платнику протягом періоду, за який складається така податкова накладна, протягом такого місяця;
- **покупцям неплатникам ПДВ** - можуть скласти **не пізніше останнього дня місяця**, в якому здійснено такі постачання, зведену податкову накладну з урахуванням всього обсягу постачання товарів/послуг таким покупцям, з якими постачання мають такий характер протягом періоду, за який складається така податкова накладна, протягом такого місяця.

Що означає ритмічний або безперервний характер постачання?

Для цілей п. 201.4 ПКУ **ритмічним характером** постачання вважається постачання товарів/послуг одному покупцю два та більше разів на місяць.

Визначення безперервного характеру постачання в ПКУ не наведено, але таким постачанням вважається постачання, наприклад, комунальних, телекомунікаційних послуг / послуг мобільного зв'язку.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Що врахувати при складанні ПН

1. Постачання яких саме товарів / послуг має ритмічний / безперервний характер, платник ПДВ визначає самостійно виходячи з умов договору (ІПК ДПСУ від 07.04.2026 № 2043/ІПК/99-00-21-03-02). Також сторони мають право самостійно встановити в договорі періодичність складання зведених ритмічних ПН (ЗІР, категорія 101.16). Тобто з урахуванням умов договору протягом місяця на покупця може бути складено одну або декілька зведених ритмічних ПН.
2. До зведеної ПН можна включати ритмічні постачання покупцеві **за різними договорами** (ЗІР, категорія 101.16).

3. **Суми передоплат у зведених ПН не враховують**, вони складаються на операції поставання за винятком операцій згідно п. 44 підрзд. 2 розд. XX ПКУ (коли платники застосовують касовий метод обліку). Якщо сума передоплати, що надійшла протягом місяця, перевищує вартість товарів/послуг, поставлених за місяць, то **на різницю** (оплату, не перекриту поставаннями) не пізніше останнього дня місяця складається **звичайна ПН**

4. При **поверненні товару** покупцем **до складання зведеної ПН** до такої ПН **вносять дані** з урахуванням повернень (ЗІР, категорія 101.16). Якщо зведена ПН на момент повернення вже була оформлена, то при поверненні товару коригування проводять в загальному порядку (з оформленням РК).

5. Скласти зведені і ПН — право (а не обов'язок) платника

6. В зведеній ПН на ритмічні поставання вказується ознака **зведеноності «4»**.

ПН на операції з вивезення товарів (експорт, не РЕЗ)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Коли складається?

У разі здійснення операцій з вивезення товарів за межі митної території України **в митному режимі експорту** що оподатковуються ПДВ за **ставкою 0 %** згідно до пп. 195.1.1 ПКУ

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Що врахувати при складанні ПН

1. ПН складається, тільки якщо експорт **оформлено митною декларацією**.

При пересиланні товарів за кордон **через операторів поштового зв'язку або міжнародних експрес-перевізників** слід враховувати, що:

- у разі експорту товарів, митна вартість яких **не перевищує 150 євро** і така операція не є об'єктом оподаткування ПДВ згідно до пп. 196.1.16 ПКУ - **ПН не складається**;
- у разі експорту товарів, митна вартість яких **перевищує 150 євро, але менше 1000 євро**, ПН складається, тільки якщо на такий експорт **оформлена митна декларація**. Якщо експорт здійснено через міжнародні експрес-відправлення, а підтвердженням факту вивезення товарів є **реєстр оператора поштового зв'язку**, то **підстав складати експортну ПН у цьому випадку немає**. Крім того немає даних для заповнення такого реквізиту як дата та номер ВМД

2. Дата складання ПН є дата завершення митного оформлення товарів (ЗІР, категорія 101.06), а саме:

- для ВМД у паперовій формі - дата проставлення посадовою особою митного органу на всіх аркушах МД відбитка особистої номерної печатки, що засвідчує факт перетинання митного кордону України;
- для ВМД у електронній формі - дата внесення посадовою особою митниці за допомогою автоматизованої системи митного оформлення відмітки про завершення митного оформлення з використанням електронного підпису чи печатки, що базуються на кваліфікованому сертифікаті відкритого ключа та перетвореної у візуальну форму.

У разі операцій експорту правило першої події не працює. Датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ є дата оформлення МД, що засвідчує факт перетинання митного кордону України (п. 187.1 ПКУ)

3. Незважаючи на те, що сума ПДВ в ПН дорівнює нулю, за її несвоєчасну реєстрацію чи нереєстрацію також застосовуються штрафи:

- за несвоєчасну реєстрацію — 2 % від обсягу постачання, але не більше 1020 грн за кожну ПН (п. 120-1.1 ПКУ);
- за нереєстрацію — 5 % від обсягу постачання, але не більше 3400 грн за кожну ПН (п. 120-1.2 ПКУ)

4. У полі «Не підлягає наданню отримувачу (покупцю) з причини» вказується тип причини «07» — «Складена на операції з вивезення товарів за межі митної території»

У полі «Інформація про операцію з вивезення товарів за межі митної території України» зазначається:

- **дата і номер договору (контракту)**, відповідно до якого здійснюється експорт. А в разі здійснення таких операцій на підставі форвардного контракту у спеціальному полі робиться позначка «X». У разі відсутності договору (контракту) зазначаються дата та номер іншого документа, що використовується замість договору, відомості про який внесено до ВМД, на підставі якої здійснено митне оформлення товарів (ЗІР, категорія 101.16)
- **дата і номер митної декларації.**

Дані щодо покупця заповнюються так:

- вказується **найменування нерезидента** та **через кому — країна**, в якій зареєстрований покупець (нерезидент). Причому у разі неможливості перекладу державною мовою найменування нерезидента в ПН допускається заповнювати без перекладу державною мовою (ЗІР, категорія 101.16);
- умовний ІПН «**3000000000000**»;
- податковий номер та код не вказуються;

Розділ Б заповнюється у загальному порядку, у графі 8 вказується код ставки «901»

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Ліміт каси: як встановити та що буде за зберігання понадлімітної виручки

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Порядок здійснення касових операцій регулюється **Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні**, що затверджено постановою НБУ від 29.12.2017 № 148

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Хто із СГ зобов'язаний встановлювати ліміт каси?

Ліміт каси повинні встановити всі юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми та форми власності (далі – підприємства), які здійснюють операції з готівкою у національній валюті (п. 1, 14 Положення № 148).

Які СГ не повинні встановлювати ліміт каси?

Положенням № 148 дозволено не встановлювати ліміт каси окремим суб'єктам, а саме:

- релігійним організаціям (це релігійні громади, управління та центри, монастирі, релігійні братства, місіонерські товариства (місії), духовні навчальні заклади), які не провадять виробничої чи іншої підприємницької діяльності (п. 51);
- фізособам-підприємцям (п. 14);
- банкам (п. 14).

Правила розрахунку ліміту каси

1. Ліміт каси може бути встановлений на основі **розрахунку або середньоденного надходження, або середньоденної видачі готівки** (п. 50 Положення № 148). Варіант розрахунку підприємство обирає самостійно і затверджує наказом.
2. **Період**, за який беруться суми надходжень чи видачі для розрахунку ліміту каси (далі – період вибірки), **може бути будь-яким на розсуд підприємства**. НБУ це підтверджує (див. лист НБУ від 07.03.2018 № 50-0007/13560).

Наприклад, це може бути : місяць, що передує місяцю розрахунку ліміту, два будь-які місяці поспіль з найбільшими обсягами надходжень (або видач) за попередні три роки і т. п.

3. При розрахунку ліміту каси можуть бути враховані будь-які надходження до каси чи будь-які видачі з каси підприємства.
4. Для розрахунку середньоденних надходжень (виплат) загальну суму надходжень (виплат) потрібно ділити на кількість **робочих днів** у періоді вибірки за графіком роботи підприємства.
5. При розрахунку ліміту каси повинні враховуватися строки здачі готівки до банку. Ці строки підприємство визначає і встановлює самостійно за погодженням з обслуговуючим банком, вони обов'язково повинні бути зазначені в договорі банківського рахунку (п. 49 Положення № 148).

Строки здачі готівкової виручки до банку можуть бути такими (п. 48 Положення № 148):

- для підприємств, розміщених у населених пунктах, де є банки, – щодня (у день надходження готівкової виручки до їх кас);
- для підприємств, у яких час закінчення робочого дня згідно з внутрішнім трудовим розпорядком та графіками змінності не дає можливості забезпечити здачу готівкової виручки до банку у день її надходження, – у день, наступний за днем надходження готівки до каси;
- для підприємств, розміщених у населених пунктах, де немає банків, – не рідше ніж один раз на п'ять робочих днів. При цьому такі підприємства можуть встановлювати ліміт каси у п'ятикратному розмірі середньоденних надходжень готівки або її середньоденної видачі з каси. Про це говорить НБУ у листі від 14.08.2019 № 50-0006/42074.

Коли встановлюється прогностний ліміт

Підприємства, що **розпочинають свою діяльність**, а також підприємства, діяльність яких була пов'язана виключно з безготівковими розрахунками та які відповідно до встановленого законодавством України порядку отримують право **на здійснення додаткового виду діяльності, що передбачає здійснення готівкових розрахунків**, на перші **три місяці** їх роботи (з дня першого готівкового розрахунку) ліміт каси встановлюють згідно з прогностними розрахунками. Ліміт каси, установлений з урахуванням прогностичних розрахунків, у двотижневий строк після закінчення перших трьох місяців їх роботи переглядається за фактичними показниками діяльності (п. 50 Положення № 148)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Коли треба переглядати ліміт каси

Установлений ліміт каси та строки здавання готівкової виручки (готівки) **можуть переглядатися** у зв'язку із змінами законодавства України або за наявності відповідних обставин (зміни в надходженнях/видатках готівки, внутрішнього трудового розпорядку/графіків змінності тощо) (п. 55 Положення № 148)

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Понадлімітна виручка

Згідно до п. 15 Положення № 148 підприємства мають право тримати в позаробочий час у своїх касах готівкову виручку (готівку) у межах, що не перевищують самотійно встановлений ними ліміт каси. Готівкова виручка (готівка), що перевищує самотійно встановлений ліміт каси, здається установами/підприємствами для її зарахування на власні рахунки таких установ/підприємств, відкриті ними в надавачів платіжних послуг.

Зверніть увагу! Ліміт каси вважається нульовим, якщо підприємством його не встановлено (незалежно від причин такого невстановлення). Уся готівка, що перебуває в касі підприємства на кінець робочого дня і не здана нею/ним відповідно до вимог цього Положення, вважається понадлімітною, якщо підприємством ліміт каси не встановлено (незалежно від причин такого невстановлення) (п. 53 Положення № 148)

Понадлімітна виручка

Згідно до п. 54 Положення № 148 готівка не вважається понадлімітною в день її надходження, якщо вона:

- здана в сумі, що перевищує встановлений ліміт каси, до обслуговуючих банків **не пізніше наступного робочого дня банку** або видана для використання установою/підприємством відповідно до законодавства (без попереднього здавання її до банку і одночасного отримання з каси банку) наступного дня на потреби, пов'язані з діяльністю установи/підприємства.
- надійшла до кас підприємств у вихідні та святкові дні та здана в сумі, що перевищує встановлений ліміт каси, до обслуговуючих банків **наступного робочого дня банку та підприємства** або видана для використання підприємством відповідно до законодавства (без попереднього здавання її до банку і одночасного отримання з каси банку) наступного робочого дня на потреби, пов'язані з діяльністю підприємства.

Відповідальність

У разі порушень, пов'язаних з лімітом каси, може йтися лише про адміністративну відповідальність, що карається штрафом із ст. 164⁴ КУпАП (з цим згодна і ДПС, ЗІР категорія 109.19).

Так ст. 164⁴ КУпАП передбачений штраф для торгових підприємств усіх форм власності, що реалізують товари за готівку, за здачу виручки з порушенням строків, установлених правилами розрахунків та ведення касових операцій у розмірі:

- від 17 до 88 НМДГ (від 289 до 1 496 грн);
- при повторному порушенні протягом року – від 43 до 175 НМДГ (від 731 до 2 975 грн).

Зверніть увагу! Статтю ст. 164⁴ КУпАП податківці застосовувати не можуть. Згідно зі ст. 222 КУпАП, її застосовують лише органи Нацполіції. Тому ймовірність того, що підприємство оштрафують на підставі ст. 164⁴ КУпАП – вкрай мала.

Відправлення товарів з післяплатою через Нову пошту :чи потрібно оформлювати фіскальні чеки

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Позиція податківців

Стосовно необхідності застосовувати РРО/ПРРО у випадках, коли товар продається на умовах післяплати із використанням служб доставки, податківці кажуть таке.

У разі відправки продавцями товарів будь-яким експедитором (логістичною компанією), який не має статусу ані кур'єра, ані перевізника, не є учасником відносин купівлі-продажу, не передає право власності на товар та не бере участі в розрахунках за нього відповідно до договору про надання послуг, **фіскальний касовий чек має бути сформовано до відправки товару та вкладено продавцем у коробку з товаром або надіслано покупцеві під час або до передачі товару експедитору (логістичній компанії) ([ЗІР, категорія 109.02](#))**.

І оскільки «Нова пошта» не приймає від споживача післяплату за поштове відправлення у своєму відділенні, а отримує кошти за послуги від фінансового посередника (NovaPay), **фіскальний чек має оформлювати продавець товару**.

Позиція Верховного Суду

У постанові від 03.06.2026 у справі № 520/27700/25 (реєстраційний номер [137125453](#)) Верховний Суд дійшов такого висновку.

Якщо споживач замовив товар через Інтернет, зокрема на вебсайті продавця (в інтернет-магазині) на умовах післясплати з використанням послуг небанківських установ, які здійснюють зарахування коштів на розрахунковий рахунок продавця, і не перерахував передоплату за нього, а доставку йому товару здійснила служба доставки на підставі договору про передачу такій службі товару для доставки покупцю, то **дії продавця щодо отримання від небанківських установ коштів не відповідають ознакам поняття «розрахункова операція»**, визначеного у ст. 2 Закону № 265.

Позиція Верховного Суду

Також Судом було зазначено, що поняттям «розрахункова операція», що наведено у ст. 2 Закону № 265, дійсно, неможливо чітко визначити вичерпний перелік дій, які ним могли б охоплюватись. Водночас реалізація товарів дистанційним способом (зокрема, через Інтернет з поставкою за ТОВ «Нова Пошта» на умовах післясплати) завдяки використанню послуг фінансових установ останніми роками набуває все більшого поширення. І зараз є досить поширеним способом ведення підприємницької діяльності. Тому **якщо законодавець вважає, що отримання коштів продавцем товару від покупців за результатами відповідних операцій є «розрахунковою операцією», то мав чітко це передбачити, а не виходити із можливості віднесення відповідних операцій до поняття «тощо».**

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

Наслідки для продавців

Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права (ч. 5 ст. 13 Закону України від 02.06.2016 № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів»).

Тобто ДПС має враховувати вищенаведені висновки Верховного Суду під час визначенні своєї позиції щодо фіскалізації післяплат у разі надсилання товарів через «Нову Пошту». **Але поки що позиція податківців не змінилася. Тому зараз відмовлятися від оформлення фіскальних чеків доволі ризиковано.**

Але якщо ви отримали податкове повідомлення-рішення, яким нараховано штраф за неоформлення фіскальних чеків на інтернет-оплати, тоді є сенс подавати позов до суду. Звісно, за умови, що не пропущено строк для судового оскарження (згідно зі ст. 122 Кодексу адміністративного судочинства України цей строк становить 6 місяців, якщо платник не оскаржував рішення контролюючого органу в адміністративному порядку).

Дякуємо за увагу!

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua